

Evropski socijalni model

Međunarodne organizacije
Standardi i vrijednosti

Međunarodna organizacija rada

- ❑ Osnovana 1919, Pariskim mirovnim ugovorom, Ustav
- ❑ DEKLARACIJA O CILJEVIMA I ZADACIMA MOR-a
(Filadelfijska deklaracija)
  - Donijeta na zasedanju Medunarodne konferencije rada u Filadelfiji 1944 godine. Njome su redefinisani ciljevi i zadaci MOR-a, utvrđeni Ustavom.
- ❑ 1946 postala prva specijalizovana Agencija OUN, jedina tripartitna svjetska organizacija
- ❑ Glavni organ MOR-a je Međunarodna konferencija rada
  - Zasjeda jednom godišnje (u junu)
  - Delegacije država: dva predstavnika vlade i po jedan predstavnik sindikata i poslodavaca
- ❑ Jugoslavija je bila jedan od osnivača, članstvo prekinuto od 1949 do 1951, a potom od 1992
- ❑ Crna Gora postala članica 14. jula 2006. godine
- ❑ 181 država članica,
- ❑ Zapošljava blizu 3000 ljudi, 40 kancelarija po svijetu

Hronika getoizacije SRJ

- ❑ 8. novembar **1991. godine** - **Evropska ekonomska Zajednica** uvodi sankcije prema SFRJ. Istovremeno, i Sporazum o saradnji sa EEZ stavljen je van snage;
- ❑ 14. novembar 1991. godine - **EFTA** raskida sporazum o saradnji sa SFRJ;
- ❑ 2. decembar 1991. godine. - Evropska zajednica ukida sankcije prema Sloveniji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Makedoniji;
- ❑ 30. maj. 1992. godine. - Usvojena Rezolucija Savjeta bezbjednosti **OUN** broj 757 kojom su uvedene sankcije prema SRJ;
- ❑ 17. novembar 1992. godine. - Rezolucijom broj 787 Savjeta bezbjednosti OUN kojom su pooštrene sankcije prema SRJ;
- ❑ 26. novembar 1992. godine. - **OECD** prekida odnose sa SFRJ;
- ❑ 20. april 1993. godine. - Rezolucija broj 820 kojom se dodatno pooštravaju sankcije prema SRJ;
- ❑ 16. jun 1993. godine. - onemogućena saradnja SRJ sa **GATT** (Generalni sporazum o carini i trgovini);
- ❑ 14. decembar 1993. godine. - osporen status SRJ u **Međunarodnom monetarnom fondu i Svjetskoj banci**.

- ❑ Sankcije Savjeta bezbjednosti OUN prema SRJ trajale su (kraće no evropske) tačno 1.253 dana. Suspendovane su Rezolucijom broj 1022 donesenom 22. novembra **1995. godine**.

Standardi MOR-a

- ❑ Preko 370 instrumenata, od toga 188 konvencija
  - ❑ Crna Gora ratifikovala 78 ILO Konvencija
  - ❑ Svijet: 2000 godina - 6607 ratifikacija ukupno
  - ❑ Svijet: 2008 godina - 7607 ratifikacija
  - ❑ Jezgro od 8 konvencija prevedeno u posebnu Deklaraciju o osnovnim pravima na radnom mjestu (1998) koja je postala dopuna Ustavu MOR-a
  - ❑ Konvencije i preporuke (*conventions and recommendations*)
    - Konvencije – ratifikacija, primjena (*application*), nadzorni mehanizam MOR-a (*ILO supervisory machinery*);
  - ❑ Preporuke – za razliku od konvencija, nisu obavezujući instrument
    - Oba instrumenta - uticaj na radne uslove i praksu,
-

Jezgro – međunarodni kodeks rada

- ❑ Konvencija 87 - O sindikalnim slobodama i zaštiti sindikalnih prava 1948.
  - ❑ Konvencija 98 - O pravima radnika na organizovanje i na kolektivne pregovore 1949
  - ❑ Konvencija 105 – O ukidanju prinudnog rada 1957
  - ❑ Konvencija 111 – O diskriminaciji u pogledu zapošljavanja i zanimanja 1958
  - ❑ Konvencija 100 - O jednakosti nagrađivanja muške i ženske radne snage za rad jednake vrednosti 1951
  - ❑ Konvencija 131 - O utvrđivanju minimalnih plata 1970
  - ❑ Konvencija 102 – O minimalnoj normi socijalnog osiguranja 1952
  - ❑ Preporuka 111 o diskriminaciji (pri zapošljavanju) 1958
  - ❑ Preporuka 135 o minimalnim platama 1970
-
- ❑ Aktuelna kampanja - o dostojanstvenom radu

Ratifikacija

- ❑ Obaveze država nastaju tek ratifikacijom (uvođenjem konvencije u sistem pozitivnog prava države) od strane nacionalnih parlamenata
  - ❑ Uvođenje konvencije u pravni sistem države:
    - Neposredno (monistički sistem)
    - Posredno (dualistički sistem)
  - ❑ Preporuke se ne ratifikuju, već prihvataju (akceptiranje) od strane vlada
  - ❑ Konvencije MOR-a stupaju na snagu 12 mjeseci nakon najmanje 2 ratifikacije
  - ❑ Ratifikacije važe 10 godina i nakon toga se po automatizmu produžavaju
-

Ustav Crne Gore

□ Član 9

- Potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni su dio unutrašnjeg pravnog poretka, imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva.
-

Savjet Evrope

- ❑ Crna Gora je članica Savjeta Evrope od 11. maja 2007. godine
- ❑ Evropska socijalna povelja (Torino, 1961.) stupila na snagu 1965, nakon 5 ratifikacija. Danas - 17 ratifikacija (država prihvata najmanje 5 od 7 osnovnih prava)
  - 19 osnovnih socijalnih prava, koja su grupisana u tri kategorije:
    - ❑ Zaštita rada,
    - ❑ Socijalna zaštita cjelokupnog stanovništva, i
    - ❑ Posebna zaštita porodica i nekih osjetljivih kategorija stanovništva
- ❑ 7 osnovnih prava:
  - Pravo na rad
  - Pravo na organizovanje
  - Pravo na kolektivno pregovaranje
  - Pravo na socijalnu sigurnost
  - Pravo na socijalnu i medicinsku pomoć
  - Pravo porodice na socijalnu, pravnu i ekonomsku zaštitu
  - Pravo radnika migranata i njihovih porodica na pomoć

Izmijenjena Evropska socijalna povelja

- ❑ Donesena u Strazburu 1996. Stupila je na snagu 1999, nakon tri ratifikacije. Danas 19 ratifikacija.
  - ❑ 9 osnovnih prava
  - ❑ Ratifikacija – prihvatanje najmanje 6 od 9 (16 od 31)
  - ❑ Dodate dvije nove kategorije:
    - ❑ Prava djece i omladine na zaštitu i
    - ❑ Pravo na jednakost šansi i postupanja u oblastima zapošljavanja i zanimanja bez diskriminacije u odnosu na polnu propadnost.
  - ❑ Prihvataju se jedna i/ili druga
-

Izmijenjena Evropska socijalna povelja

- Ukupno 31 odredba, uvode se nova prava:
  - pravo na zaštitu u slučaju prestanka radnog odnosa,
  - pravo na zaštitu potraživanja zaposlenih u slučaju insolventnosti poslodavca,
  - pravo na dostojanstvo na radu,
  - pravo usklađivanja rada sa porodičnim obavezama, na jednakost šansi i tretmana u zapošljavanju na radu,
  - pravo na informisanje i konsultovanje u slučaju kolektivnog otpuštanja,
  - pravo radničkih predstavnika na olakšice na radi u na posebnu zaštitu po obavljanju sindikalnih aktivnosti,
  - pravo na stan i zaštitu od siromaštva i isključenosti u društvu
- Stranke Povelje podnose izvještaje, **European Committee of Social Rights** povodom toga donosi **zaključke**
- Izvještavanje - svake dvije godine - formular sa 390 pitanja, uključuje socijalnih partnera i civilnog društva obavezno.

Povelja EZ o osnovnim socijalnim pravima radnika

- 1989. godine u Strazburu. Evropska zajednica - EU.
- Donijeta je sa ciljem da se pokaže:
  - da EZ ne vodi računa samo o ekonomskom razvoju, nego i o socijalnoj komponenti i socijalnim potrebama;
  - da je socijalni koncenzus jedan od najznačajnijih faktora ekonomskog razvoja u EZ;
  - da je EZ stalo do izgrađivanja humanih i pravednih odnosa među ljudima.
- Poveljom su definisana osnovna socijalna prava:
  - Pravo na slobodno kretanje radnika na području cijele Zajednice
  - Pravo na slobodan izbor zanimanja
  - Pravo na besplatno korišćenje usluga berzi rada
  - Pravo na pravičnu zaradu
  - Pravo na uslove rada
  - Pravo na oblike rada koji nisu izjednačeni sa radom na određeno vrijeme
  - Pravo na odmore i odsustva
  - Pravo na socijalnu zaštitu
  - Pravo na profesionalno osposobljavanje
  - Pravo na posebnu zaštitu mladnih radnika, starijih radnika, hendikepiranih radnika, muškaraca i žena

Povelja o osnovnim pravima EU

- 7. decembar 2000. godine – Nica
  - Njen sadržaj indirektno uvršten prvo u Ustav, a potom u Lisabonski ugovor 2007. godine
  - 12. decembar 2007. godine, Strazbur
    - Uvod – reafirmacija temeljnih principa EU
    - Prvo poglavlje – dostojanstvo
    - Drugo poglavlje – slobode
    - Treće poglavlje – jednakost – članovi 20 – 26
    - Četvrto poglavlje – solidarnost – članovi 27 - 38
    - Peto poglavlje – građanska prava
    - Šesto poglavlje – pristup pravdi
  - Od 1. decembra 2009. godine - dio Lisabonskog ugovora - Evropska povelja o osnovnim pravima postaje dio *acquis*-a EU
-

Povelja o osnovnim pravima EU

- **Treće poglavlje – jednakost – članovi 20 – 26**
    - Jednakost pred zakonom
    - Zabrana diskriminacije
    - Poštovanje različitosti kultura
    - Jednakost muškaraca i žena
    - Prava djece
    - Prava starih
    - Prava lica sa hendikepom
  - **Četvrto poglavlje – solidarnost – članovi 27 - 38**
    - Pravo radnika na informisanje i konsultovanje
    - Pravo na usluge pri zapošljavanju
    - Pravo na zdrave i dostojanstvene uslove rada
    - Pravo na zaštitu kod neopravdanog otkaza
    - Pravo na odmor
    - Pravo na profesionalni život
    - Pravo na posebnu zaštitu djece, zabrana rada djece
    - Pravo na socijalno osiguranje i zdravstvenu zaštitu
    - Pravo na zaštitu životne sredine i zaštitu potrošača
-

Član 6 UoEU

- ❑ **1. Unija priznaje prava, slobode i načela iz Povelje o osnovnim pravima Evropske unije od 7. decembra 2000. godine, u tekstu izmijenjenom u Strazburu 12. decembra 2007. godine, koja ima istu pravnu vrijednost kao ugovori.**
- ❑ **Odredbe Povelje ne proširuju ni na koji način nadležnosti Unije utvrđene ugovorima.**
- ❑ Prava, slobode i načela iz Povelje tumače se u skladu s opštim odredbama iz Glave VII Povelje o njenom tumačenju i primjeni, i uz uvažavanje objašnjenja iz Povelje koja ukazuju na izvore ovih odredaba.
- ❑ **2. Unija pristupa Evropskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. To pristupanje ne utiče na nadležnosti Unije utvrđene ugovorima.**
- ❑ **3. Osnovna prava, zajamčena Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i koja proizilaze iz zajedničkih ustavnih tradicija država članica, predstavljaju opšta načela prava Unije.**

Ciljevi EU: Član 3 Ugovora o EU

- ❑ 1. Cilj Unije je unapređenje mira, njenih vrijednosti i blagostanja njenih naroda.
- ❑ 2. Unija nudi svojim građanima prostor slobode, bezbjednosti i pravde bez unutrašnjih granica...
- ❑ 3. Unija uspostavlja unutrašnje tržište. Unija radi na održivom razvoju Evrope, koji počiva na uravnoteženom ekonomskom rastu i stabilnosti cijena, visoko konkurentnoj socijalnoj tržišnoj privredi, čiji je cilj puna zaposlenost i društveni napredak, i visok nivo zaštite i poboljšanje kvaliteta životne sredine...
- ❑ Unija se bori protiv društvene isključenosti i diskriminacije i podstiče socijalnu pravdu i zaštitu, ravnopravnost žena i muškaraca, solidarnost između generacija i zaštitu prava djeteta.
- ❑ Unija unapređuje ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju i solidarnost među državama članicama.
- ❑ Unija poštuje svoju bogatu kulturnu i jezičku raznovrsnost i osigurava očuvanje i unapređenje evropske kulturne baštine.
- ❑ 4....